



Kahramanmaraş- Nurhak İlçesi Barış Ortaokulu

13 EKİM AFET RİSK AZALTMA GÜNÜ: AFETSİZ BİR GELECEK İÇİN GENÇLERİ KORUMA VE GÜÇLENDİRMEDE EĞİTİMİN ROLÜ

1989 yılında, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 44/236 ve 56/195 sayılı kararıyla üye ülkeler arasında afet risklerinin azaltılması kültürünü teşvik etmek amacıyla 13 Ekim "Uluslararası Afet Riskini Azaltma Günü (IDRRR)" olarak belirlenmiş ve her yıl farklı bir tema ekseninde afet risk yönetimine dikkat çekilmektedir.

Bu yılki tema, BM Afet Risk Azaltma Ofisi tarafından "Afetsiz bir gelecek için gençleri koruma ve güçlendirmede eğitimin rolü" olarak duyurulmuştur. Ofis bu tema etrafında ülkelere, özellikle iki temel alana yatırım yaparak, okul çağındaki çocukların afet risklerini azaltmak için eğitim sektöründen yararlanmaya çağırıyor:

Çocukları ve gençleri güvenli okullar ve eğitim tesisleri aracılığıyla koruyun: Çocuklar okullarında güvende olma hakkına sahiptir ve bu okulların afete dayanıklı olmasını ve afet erken uyarı sistemlerinin bir parçası olmasını sağlamakla başlar.

Çocukların ve gençlerin güvende olmaları için karşılaştıkları riskleri yaşa uygun eğitim yoluyla anlamaları ve bunlara göre hareket ederek güvende olmalarını sağlayın. Bu, erken uyarılara dikkat etmelerinin yanında, erken eyleme geçmeye hazırlıklı olmalarını da içerir. Afet risklerine karşı eğitimle bilinçlendirilmiş çocuklar, daha dayanıklı topluluklar içinde değişimin temsilcileri haline gelirler.

Ayrıca BM UNESCO ve UNICEF'in başkanlığını yaptığı Eğitim Sektöründe Afet Riskinin Azaltılması ve Dayanıklılık için Küresel İttifak (GADRRRES) tarafından geliştirilen kapsamlı "Okul Güvenliği

Çerçeve Protokolü (2022-20303)"`ü de onaylanmasını ve uygulanmasını beklemektedir.

BM güvenli çocuk, güvenli okullar(#SafeChildrenSafeSchools) kampanyasını da başlatmış olup, bu kampanyada aşağıdaki mesajlar verilmektedir.

- Afetler artıyor ve çocukların ve gençlerin refahını etkiliyor
- Her çocuk ve genç, özellikle okulda afetlerden korunmayı hak eder.
- Okullar, afet önleme kültürünün teşvik edilmesinde ve gençlerin güçlendirilmesinde kritik bir role sahiptir. İnsanların karşı karşıya oldukları riskleri anlamaları ve bu risklere karşı harekete geçmeleri gereklidir.
- Kimsenin geride kalmaması için erken uyarı sistemleri çocuklar ve gençler için erişilebilir olmalıdır.
- Çocukların ve gençlerin hazırlıklı olması, tüm ailelerin ve toplumların korunmasına yardımcı olabilir.
- Ülkelerin çocuk merkezli Afet Risk Azaltma Politikalarına ihtiyacı vardır. Bu, afet riskini azaltma ve iklim değişikliğine uyum planlarında çocukların ihtiyaçlarının, hassasiyetlerinin ve fikirlerinin dahil edilmesi ve uygulanması ile mümkündür.
- Çocuk merkezli Afet Risklerinin Azaltması, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ilkelerine dayanmaktadır.
- Okullar, çocukların ve personelin tüm risklerden korunduğu, güvenli öğrenme alanları olmalıdır.
- Kapsamlı Okul Güvenliği Çerçevesi(2022-2030) hükümetlere, çocukları ve okulları eğitim sektöründeki tüm risk ve tehlikelerden korumak için bir yol sunar.
- Çocuklar ve gençler; okullarda afet risklerine karşı korunma, eğitimlerinin kesintiye uğramaması ve geleceklerini etkileyecek kararlara katılma hakkına sahiptir.
- 2000 yılından bu yana 1 milyardan fazla çocuğun hayatı afetler nedeniyle kesintiye uğradı ve 80.000`den fazla okul hasar gördü ya da yıkıldı. Güvenli çocuk, güvenli okul (#SafeChildrenSafeSchools) için çocuk hakları korunmalıdır.

Hükümetleri ve ortakları, çocukları, eğitimcileri, personeli ve okulları korumak için Kapsamlı Okul Güvenliği Çerçevesi`ni uygulama koyma taahhüdünde bulunmak üzere hemen harekete geçmeye çağırıyoruz. Okulların güvenliği için çoklu tehlike

yaklaşımına ihtiyacımız bulunmaktadır.

BM UNESCO ve UNİCEF Başkanlıkları öncülüğünde tüm dünyaya Uluslararası Afet Risk Azaltma Günü için çağrıda bulunurken, ülkemizde de afetlerden çok etkilenen grupların başında çocuklar ve gençler gelmektedir.

"Güvenli Çocuk, Güvenli Okullar" kampanyası kapsamında gerek Odamız gerekse diğer kurumların yaptığı tespitler ve bazı açıklamalara bakıldığında;

- Odamız, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerden hemen sonra okul binalarına ilişkin 06.03.2023 tarihli basına yaptığı açıklamada belirttiği kaygılar henüz giderebilmiş değildir. Söz konusu basın açıklamasında Türkiye Deprem Tehlike Haritası baz alınarak 50 bine yakın okulun bulunduğu konum baz alınarak yapılan değerlendirmede " Okullarımızın %8.5'i oluşturan 4159'nun yüksek ivme değerleri ile karşılaşma olasılığı bulunan alanlar üzerine inşa edildiği, yine bunların 191'nin fay fonlarının üstünde veya 50m'lik fay sakinim bandı içinde yer aldığı ifade edilerek, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öncelik sırası da dikkate alınarak söz konusu okulların gözden geçirilmesi, fay sakinim bandı üzerinde olanlar ile zayıf mühendislik özellikleri sahip, jeolojik sakinim alanlar üzerine inşa edilmiş okul binaların yıkılarak daha güvenli alanlara taşınması, diğer alanlarda kalan okul binaları için ise kapsamlı deprem performans analizlerinin yapılarak yeterliliklerin gözden geçirilmesi ve AFAD Başkanlığı'nın da söz konusu okullar hakkında yapılan çalışmaları kamuoyu ile periyodik olarak paylaşması gerekmektedir" şeklinde ifade edilmiştir.
- Yine Eğitim İş Sendikası Başkanının 7 Ekim 2024 tarihinde 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerinde en çok etkilenen illerden biri olan Hatay'da neden olduğu eğitim sorunlarına ilişkin yaptığı açıklamada; "Kentteki birçok okulun kullanılamaz durumda olduğu, öğrencilerin konteyner okullarda eğitimlerine devam ettiği, kentte yıkılan okul sayısının 210, orta hasarlı okul sayısının ise 180 olduğu, şu anda eğitimin devam ettirilebilmesi için 88 prefabrik okulun kurulmuş olduğunu, bununla birlikte, 100'ün üzerinde okulun binalarını, diğer okullarla paylaşarak birleştirildiği, sağlam kalan okulların birçoğunun, yıkılan ya da hasar gören okullarla binalarını paylaştığını, bu durumda ikili eğitimi zorunlu hale getirdiğini ifade etti.
- Yine ikili eğitimin yaygınlaştığı Hatay'da ders-

lerin sabah 7'de başlayıp akşam 19.00'a kadar sürdüğünü, kentte okullara erişim için servis hizmetinin sağlanamadığını, toplu taşımanın yetersiz olduğunu, birçok öğrencinin okullarına ulaşabilmek için otostop çekmek zorunda kaldığını, bölgede ders sürelerinin 30 dakikaya düşürülmesi nedeniyle dezavantajlı durumda olan çocuklar için bu yeni durumun çocuklarda öğrenme kaybına yol açtığını, deprem felaketinin yarattığı travmalarla baş etmeye çalışan öğrencilerin eğitim sürelerinin de kısaltılması nedeniyle öğrencilerin öğrenme sürecinde ciddi aksaklıklara neden olduğunu, bununda eğitimin niteliğini daha da düşürdüğü yönündeki tespitlerini kamuoyu ile paylaşmıştır.

Yukarıda belirtilen bazı tespitler ve kamuoyu ile paylaşılan bilgiler günümüzde ülkemizdeki okul ve eğitim faaliyetlerinin afetler karşısındaki durumunu göstermesi açısından ibretliktir.

Ülkemiz bunca acı afet deneyimi yaşamış olmasına karşın, ülkemiz hala afet risk azaltma yönetim sistemini bir türlü inşa edememiştir. Afetlerle mücadele afet sonrası acil yardım, arama-kurma vb. yara sarma veya TOKİ eliyle "dağa-taşa beton dökme" olarak anlaşılmaktadır. 6 Şubat depremleri bir kez daha göstermiştir ki, "AFET RİSK AZALTMA" konusunda da bu anlamda da başarılı değiliz. Uluslararası Afet Riskini Azaltma Günü'nün bu yılki temasından bakacak olursak, çocuklar ve gençlere güvende olma hakkı tanınmadı; çok sayıda genç ve çocuk öldü veya yaralandı; güvende olmanın aracı olması gereken okullar yıkıldı veya hasar aldı.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak bir kez daha ifade etmek isteriz ki, ülkemizin afet "tehlike" ve "risklerini" biliyor ve farkındayız. Ancak siyasi iktidarlar her alanı olduğu gibi eğitim alanını da "ranta ve talana" açtı. Gençlerimiz ve çocuklarımız afet tehlikelerine açık, olası bir afet anında yıkılan veya hasar gören okullarda eğitimlerine devam ederken, yine riskli yurt/konut binalarında barınmaktadırlar. Çocuklarımız ve gençlerimiz eğitim süreçlerinde; "afet nedir, afet tehlikesi nedir, afet riski nedir, afet risk azaltma nedir,..." gibi temel kavramları öğrenmeden mezun olmakta, olası bir afet esnasında ne tür tedbirler alacağı konusunda eğitilmemektedirler.

Sonuç olarak; Ülkemizin afet zararlarından en az oranda etkilenmesini sağlamak için bu alanda uluslararası gelişmeleri takip edip, politika ve strateji geliştiren, kurumlar arası eşgüdüm ve koordinasyonu sağlayan, afet risklerini azaltma konusundaki politika, strateji ve uygulamaları takip edip, günün gelişmeleri çerçevesinde mevzuat ve uygulama bir-

liğini sağlayan, ulusal bazda, deprem, heyelan, tsunami, çığ, yangın, sel ve taşkın gibi doğa kaynaklı afet risklerinin azaltılması konusunda "erken uyarı sistemlerini" kurup işletecek kurumsal bir altyapıya olan ihtiyacı her geçen gün büyümektedir.

13 Ekim Uluslararası Afet Riskini Azaltma Gününde bir kez daha sesleniyoruz;

- Ülkemizin afetlere hazır hale gelmesi için afet risk yönetim döngüsünün tüm aşamalarında ki faaliyetleri koordine etmek amacıyla acil bir şekilde "Afet, Acil Durum ve İklim Değişikliği Bakanlığının" kurulması sağlanmalıdır.
- Afetlerle mücadele "yerelde başlar yerelde kazanılır" ilkesinden hareketle başta Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere yerel yönetimlerin afet risk azaltma ve müdahale kapasitelerini geliştirecek idari ve mali önlemler hızla alınmalı, bu amaçla ilgili mevzuat yeniden düzenlenmelidir.
- BM Afet Risk Azaltma Ofisi tarafından belirlenen "Afetsiz bir gelecek için gençleri koruma ve güçlendirmede eğitimin rolü" temasına uyumlu olarak öncelikle BM UNESCO ve UNİCEF Başkanlıkları tarafından ortaklaşa hazırlanan "Kapsamlı Okul Güvenliği Çerçeve Protokolü (2022-2030)"ne taraf olunmalı ve afet risklerine karşı çocukları, eğitimcileri, personeli ve okulları koruma konusunda çalışma başlatılmalıdır.
- 1939 Erzincan depreminden sonra ülkemizin afet gerçekliğini anlatmak için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ortaokul ve liselerde zorunlu olarak okutulan "jeoloji dersi", 1970'li yıllardan başından itibaren müfredattan çıkarılmıştır. Ülkemiz afet risklerinin azaltılması ve toplumsal farkındalığın artırılarak toplumsal kırılganlığımız azaltılması için ilk öğretime "afet dersi", ortaokul ve liselerde ise 1939 yılında zorunlu hale getirildiği gibi "jeoloji dersi" müfredata eklenerek afetler konusundaki farkındalıklarımız artırılmalıdır.
- Afetler karşısında toplumsal kırılganlığımız azaltılması, toplumsal refahın yükseltilmesi için afet risklerinin azaltılması çalışmalarını sürekli hale getirip, güncel bilgi ve teknoloji ile yenilememiz ve geliştirmemiz gerekiyor. Bu amaca ulaşmanın temel araçlarından biride çocukları ve gençleri güvenli okullar ve eğitim tesisleri aracılığıyla koruyup, eğitim yoluyla bilinçlendirmekten geçiyor.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu